

„Szélütés”, „gutaütés”, „a szél érte”: évszázadok óta velünk élő szavak, az agyi vérkeringési zavar, a stroke szinonimái, amely a fejlett gazdaságú országokban a szívbetegségek és rosszindulatú daganatok után a harmadik leggyakoribb halalok. Bár mely életkorban előfordulhat, azonban 45 év felett egyre gyakoribb.

A stroke fogalma

A szélütés az agy vérellátási zavara következtében létrejövő működészavar, mely maradandó károsodásokat vagy halált okozhat.

Alapvetően két formája ismert: az egyik az **agyi infarktus**, mely az esetek közel 80%-ában fordul elő, ekkor az adott agyterület nem kap elégséges vért a funkciók ellátásához. A másik forma az **agyvérzés**, amikor vér lép ki az érpályából és így roncsolódik az agyállomány.

A stroke nem csak az idősek betegsége, hiszen **egyre fiatalabb korosztályt** érint. Előfordulásának valószínűsége a kor előrehaladtával nő, ami azzal magyarázható, hogy a szív rendellenességei (infarktus, ritmuszavar), illetve a háttérben gyakran álló érszűkület, mely az általános érlemeződés táján jön létre, ebben a korban gyakoribb.

Sajnos az a tapasztalat, hogy a stroke-ot elszenvedett betegek esélye az újabb stroke kialakulására kb. 15-ször, és ez a kockázat még 5 év után is 9-szer nagyobb, azokkal a betegekkel összehasonlítva, akiknél még nem fordult elő szélütés.

Kockázati tényezők

A rizikótényezők között az első helyen áll a **magas vérnyomás**, amely mintegy 3-4-szeresére emeli a stroke kockázatát. A modern életmód sok tényezője szintén növeli a kockázatot.

Egyéb rizikótényezők közé számítható a **cukorbetegség**, az elhízás, a kóros zsírértékek, a **dohányzás**, a mértéktelen alkoholfogyasztás, a hormonális fogamzásgátló és a kábítószer használata.

Kialakulása

- Vérrög vagy az érfalon képződő felrakódás bereped vagy lehasad, és elzárja az agyi artériát, blokkolva a vérkeringést.
- Vérrög képződik a szívben, mely legtöbbször szabálytalanul működik, a vérrög leszakad és elzárja az agyi erezet.
- Az agyvérzés oka az agyat ellátó erek károsodása és szakadása.

Tünetek és előjelek

- hirtelen kialakuló **féloldali végtaggyengeség, bénulás, ernyedt, zsibadt arcfél** (arcizmok, kar, láb bénulása az egyik testfélen)
- hirtelen kialakuló **beszéd megértési zavar, szóformálási nehézség**
- hirtelen bekövetkező látászavar: **kettős látás, látótér kiesés, látásvesztés** vagy **csökkenő látásélesség**
- hirtelen egyensúlyvesztés, szédülés, koordinációs zavarok
- a térérzékelés hirtelen elvesztése, hirtelen memóriazavar

Ezek lehetnek múlt jellegűek vagy maradandók, és együtt vagy külön-külön is előfordulhatnak.

Akár már egyetlen jel megléte is figyelmeztethet a stroke kialakulására. A tünetek kialakulása viszonylag hirtelen történik: pl. ébredéskor, vagy pár perc alatt. Senkit ne téveszsen meg, ha a tünetek gyors javulást mutatnak, mert visszatérhetnek, és végleges bénulással súlyosbodhatnak.

A stroke felismerése

Ha valaki bizonytalan, nem ismeri fel egyértelműen a stroke tüneteit, az alábbi egyszerű feladatokat kell elvégeztetni a beteggel és figyelni az eredményt:

- Mosolyogjon, vagy mutassa a fogait!
Árcának egyik fele ernyedt, aszimmetrikussá vált?
- Emelje fel vízszintes mindkét karját!
Lehanyatlík-e valamelyik keze?
- Ismételtessen egy egyszerű mondatot!
Összefolynak a szavai? Helytelenül ismételi? Nem talál egyes kifejezéseket?
- Kérje meg, hogy öltse ki a nyelvt!
Nyelve egyik vagy másik oldalra kitér?

OMSZ - Kezelés - Ellátás

A stroke életveszélyt jelentő állapot.

A szélütés utáni első órák a túlélés és a maradandó károsodások elkerülése szempontjából kritikusak, ezért már a szélütés gyanúja esetén, akár a fent említettek közül már egyetlen tünet észleléskor is azonnal mentőt kell hívni.

A mentők telefonszáma: 104

**STROKE
NE KESLEKEDJ!**

Sürgős Telefon Rögton OMSZ Kórházi Ellátás

A stroke egy része megelőzhető!

Ennek érdekében

- **Mérje** rendszeresen vérnyomását, a vérnyomás értékét tartsa 140/90 Hgmm alatt
- **Kezeltesse** vérnyomását, cukorbetegségét és a kóros vérszintjét
- **Mellőzze** a dohányzást
- **Változtassa meg** életmódját (testsúlycsökkentés, dohányzás abbahagyása és a fizikai aktivitás elkezdése)
- **Csökkentse** az alkoholfogyasztást
- **Kerülje** a stresszes életmódot

Ön dönthet:

megelőzi, vagy elszenved!

Ne adjon esélyt a stroke-nak! Mindenkinek saját érdeke, hogy az agyi katasztrófát minden lehetséges eszközzel elkerülje.

A stroke kezelésekor minden perc számít!

Ne várjon arra, hogy a tünetek esetleg maguktól elmúlnak! Kezeletlen stroke esetén nagyobb a károsodás és a későbbi rokantság valószínűsége.

A legtöbb kezelés sikere azon múlik, hogy a beteg milyen hamar jut kórházba. Ezáltal nagyobb esélye van a túlélésre és arra, hogy a lehető legkevesebb maradványtünettel gyógyuljon fel a betegségből.

Sürgős Telefon Rögton OMSZ Kórházi Ellátás

Hirtelen jön!

**STROKE
NE KESLEKEDJ!**

Minden perc számít!

**Ha a stroke tüneteit észleli,
azonnal hívja
a mentőket!**

104

Betegtájékoztató

Készítette a Diamond Agency Kft.
a Boehringer Ingelheim támogatásával,
a Magyar Stroke Társaság megbízásából

Magyar Stroke Társaság Boehringer Ingelheim DIAMOND AGENCY

Sürgős Telefon Rögton OMSZ Kórházi Ellátás